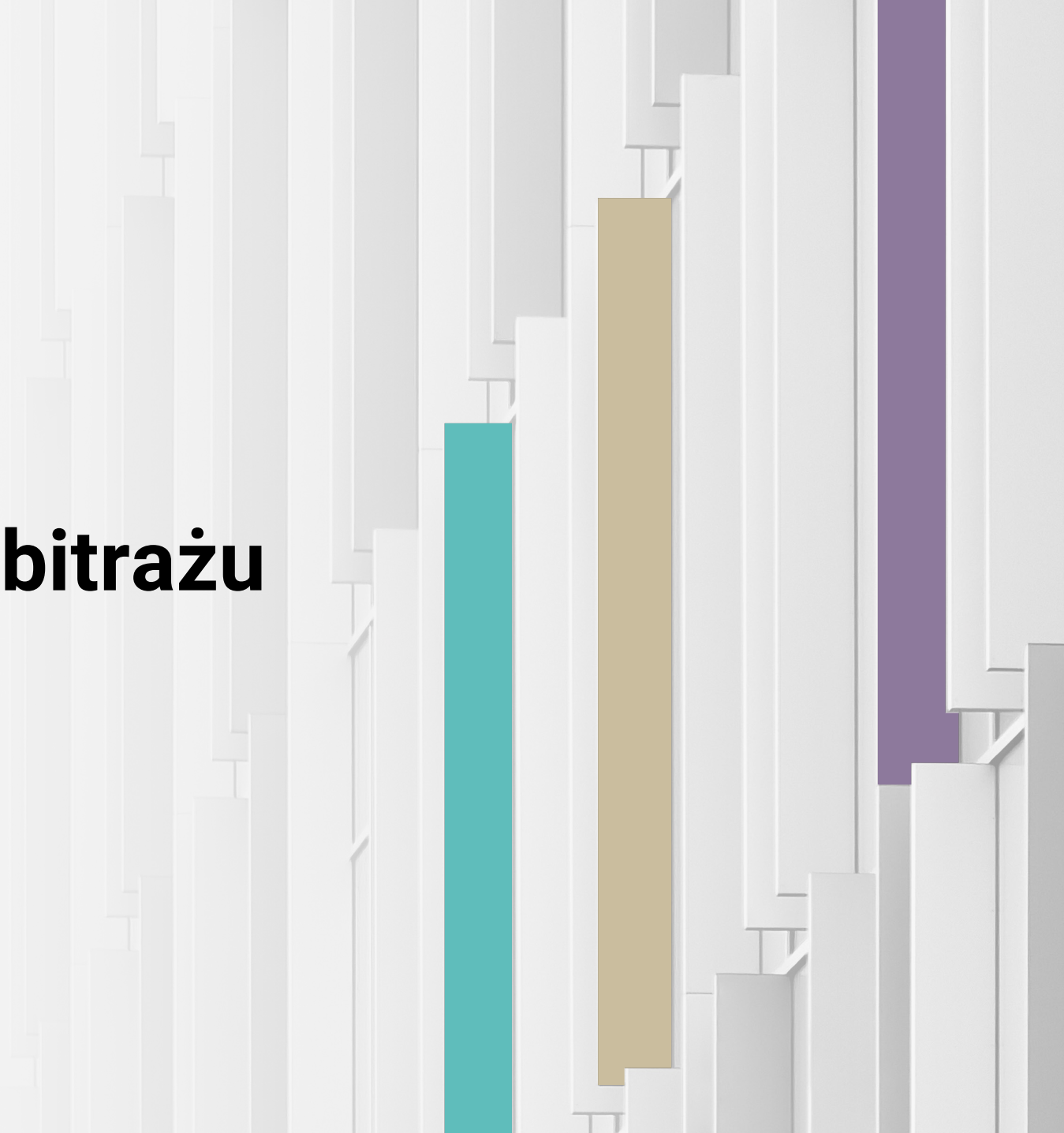

K O C U R

Koszty arbitrażu w Polsce

Ile kosztuje postępowanie przed sądem arbitrażowym? Jakie są koszty pełnomocników i biegłych? Czy taniej jest prowadzić spór w polskiej instytucji arbitrażowej, w polskim sądzie czy może w zagranicznym sądzie arbitrażowym? Czy w przypadku wygranej w arbitrażu można liczyć na zwrot wszystkich kosztów? Aby opowiedzieć na te i inne pytania dotyczące kosztów arbitrażu, przeanalizowaliśmy ponad 300 wyroków wydanych w postępowaniach administrowanych przez Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej oraz Sąd Arbitrażowy przy Konfederacji Lewiatan w latach 2020–2022. Zapraszamy do lektury raportu o kosztach arbitrażu.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Tomasz Waszewski'.

Tomasz Waszewski
radca prawny

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'M. Kocur'.

Michał Kocur
adwokat

Podsumowanie wyników badania

1 Wysokość kosztów ponoszonych przez stronę w arbitrażu zależy od wartości przedmiotu sporu. W sprawach o wartości przedmiotu sporu do 100.000 zł całkowite koszty jednej strony wynoszą średnio kilkanaście tysięcy złotych, a w sprawach o wartości przekraczającej 30.000.000 zł średnie koszty przekraczają 1.600.000 zł (wszystkie koszty wskazane w raporcie są kwotami netto, bez podatku VAT).

2 Wraz ze wzrostem wartości przedmiotu sporu całkowite koszty ponoszone przez stronę były równo coraz mniejszej części wartości przedmiotu sporu.

3 Trybunały arbitrażowe nakazują stronie przegrywającej zwrócić przeciwnikowi istotną część wszystkich poniesionych przez niego kosztów (w tym opłat oraz wynagrodzenia pełnomocników i biegłych), kierując się głównie wynikiem sprawy. W zależności od wartości przedmiotu sporu zasądzano na rzecz strony wygrywającej średnio od 66,19% do 89,99% całości poniesionych przez nią kosztów.

4 Opłaty w arbitrażu są niższe od opłat sądowych, gdy wartość przedmiotu sporu mieści się w przedziale od 1.120.000 zł do 24.580.000 zł. Ponadto opłaty w arbitrażu mogą być niższe od opłat sądowych, nawet gdy wartość przedmiotu sporu przekroczy 50.000.000 zł, jeżeli strony ograniczą liczbę arbitrów z trzech do jednego.

5 Opłaty w arbitrażu administrowanym przez Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej oraz Sąd Arbitrażowy przy Konfederacji Lewiatan są kilkukrotnie niższe niż opłaty w arbitrażu administrowanym przez zagraniczne instytucje arbitrażowe, takie jak: Międzynarodowy Sąd Arbitrażowy przy Międzynarodowej Izbie Handlowej, Międzynarodowy Sąd Arbitrażowy przy Austriackiej Federalnej Izbie Gospodarczej w Wiedniu czy Instytut Międzynarodowego Arbitrażu przy Sztokholmskiej Izbie Handlowej.

6 Wynagrodzenie pełnomocników w arbitrażu w sprawach o wartości przedmiotu sporu do 100.000 zł wynosiło średnio nieco ponad 8.000 zł, podczas gdy w sprawach o wartości przedmiotu sporu ponad 30.000.000 zł średnie wynagrodzenie przekraczało 800.000 zł.

7 Trybunały arbitrażowe ograniczają zwrot kosztów wynagrodzenia pełnomocników na rzecz strony wygrywającej, jeżeli uznają, że było ono zbyt wygórowane lub pełnomocnicy działali w sposób niewłaściwy.

8 Z wyjątkiem spraw o wartości przedmiotu sporu do 200.000 zł w arbitrażu strona wygrywająca może liczyć na zwrot kosztów wynagrodzenia pełnomocnika w wysokości wielokrotnie wyższej od stawek zastępstwa procesowego stosowanych w polskich sądach państwowych.

9 Opinie biegłych są sporządzane najczęściej w sprawach o wartości przedmiotu sporu ponad 10.000.000 zł. W sprawach o takiej wartości koszty biegłych ponoszone przez stronę wynoszą średnio ponad 200.000 zł. W sprawach o niższej wartości przedmiotu sporu koszty biegłych są dużo niższe i w większości przypadków nie przekraczają 25.000 zł.

10 Trybunały arbitrażowe zasądzają zwrot kosztów biegłych zazwyczaj w takim samym stopniu jak zwrot wynagrodzenia pełnomocników. Niekiedy jednak odmawiają zasądzenia zwrotu kosztów biegłych, jeżeli ich opinie nie były pomocne w rozstrzygnięciu sprawy.

Spis treści

ROZDZIAŁ I:

KOSZTY W ARBITRAŻU – WPROWADZENIE

1. Czym jest arbitraż?	5
2. Co składa się na koszty arbitrażu?	5
3. Kto ponosi koszty arbitrażu?	5

ROZDZIAŁ II:

CAŁKOWITE KOSZTY PONOSZONE PRZEZ STRONĘ

4. Jakie całkowite koszty ponosi strona w arbitrażu?	7
5. Jakiej części wartości przedmiotu sporu odpowiadają całkowite koszty ponoszone przez stronę w arbitrażu?	8
6. Jaką część całkowitych kosztów strony wygrywającej jest zobowiązana zwrócić strona przegrywająca?	9
7. Jak często trybunały arbitrażowe znoszą koszty?	11

ROZDZIAŁ III:

OPLATY

8. Jakie opłaty i w jakiej wysokości wnosi się w arbitrażu?	13
9. Jaki jest stosunek wysokości opłat w SA KIG i SA Lewiatan do wysokości opłat w zagranicznych instytucjach arbitrażowych?	15
10. Jaki jest stosunek wysokości opłat w SA KIG i SA Lewiatan do wysokości opłat w polskich sądach?	16
11. Jaką część wszystkich kosztów powodów w arbitrażu stanowią opłaty?	18

ROZDZIAŁ IV:

WYNAGRODZENIE PEŁNOMOCNIKÓW

12. Jakie wynagrodzenie otrzymują pełnomocnicy w arbitrażu?	20
13. Jakiej części wartości przedmiotu sporu odpowiada wynagrodzenie pełnomocników w arbitrażu?	22
14. W jakiej wysokości trybunały arbitrażowe nakazują stronie przegrywającej zwrócić przeciwnikowi wynagrodzenie jego pełnomocników?	23
15. Czym, oprócz wyniku sprawy, kierują się trybunały arbitrażowe, rozstrzygając o kosztach wynagrodzenia pełnomocników?	26
16. Jaki jest stosunek wysokości zasądanego zwrotu wynagrodzenia pełnomocników w arbitrażu do wysokości zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w polskich sądach?	27

ROZDZIAŁ V:

KOSZTY BIEGŁYCH

17. W jakiej części spraw przeprowadza się dowody z opinii biegłych?	29
18. Jaka jest wysokość kosztów opinii biegłych?	30
19. Jaką część całości kosztów strony w arbitrażu stanowią koszty opinii biegłych?	31
20. Jaką część kosztów opinii biegłych strona przegrywająca jest zobowiązana zwrócić stronie wygrywającej?	32

ROZDZIAŁ I:
KOSZTY W ARBITRAŻU
– WPROWADZENIE

1. Czym jest arbitraż?

Arbitraż jest alternatywnym sposobem rozstrzygania sporów pomiędzy przedsiębiorcami. Wyroki sądów arbitrażowych, po stwierdzeniu ich wykonalności lub ich uznaniu, mają taką samą moc jak wyroki sądu państwowego. Wśród zalet arbitrażu wymienia się profesjonalizm arbitrów oraz możliwość wyboru arbitrów przez strony, a także odformalizowanie procedur, elastyczność, poufność i szybkość postępowania.

3. Kto ponosi koszty arbitrażu?

W trakcie postępowania arbitrażowego strony same ponoszą swoje koszty. Na koniec postępowania każda ze stron może złożyć spis kosztów i żądać, żeby trybunał arbitrażowy zobowiązał stronę przeciwną do zwrotu poniesionych przez nią kosztów.

Strony mogą uzgodnić szczegółowe zasady zwrotu kosztów arbitrażu na rzecz strony wygrywającej, co jednak w sprawach administrowanych przez Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej (**SA KIG**) oraz Sąd Arbitrażowy przy Konfederacji Lewiatan (**SA Lewiatan**) zdarza się bardzo

2. Co składa się na koszty arbitrażu?

W arbitrażu występują następujące koszty:

opłaty na rzecz sądu arbitrażowego (opłata rejestracyjna i opłata arbitrażowa)

wynagrodzenie pełnomocników

wynagrodzenie biegłych

inne wydatki (np. koszty tłumaczeń, koszty transkrypcji rozprawy, koszty podróży świadków)

rzadko. W przypadku gdy strony nie uzgodnią odmiennych zasad zwrotu kosztów, zastosowanie znajdują postanowienia regulaminów SA KIG i SA Lewiatan dotyczące zwrotu kosztów. Zasady wynikające z tych regulaminów są podobne.

Trybunał arbitrażowy, rozpoznając wniosek o zwrot kosztów, bierze pod uwagę przede wszystkim wynik sprawy, ale może kierować się również wszelkimi innymi okolicznościami, które uzna za istotne. Zasądzone koszty powinny być ograniczone do wydatków uzasadnionych i rozsądnych. Orzekając o zwrocie wynagrodzenia pełnomocnika, trybu-

nał arbitrażowy powinien brać pod uwagę nakład pracy pełnomocnika oraz charakter sprawy.

W arbitrażu strona, która spór wygrała, może żądać od przeciwnika zwrotu całości rozsądnych kosztów poniesionych w związku z tym sporem. Jest to więc zasada odmienna od zasady obowiązującej w sądach państwowych, gdzie wygrywający otrzymuje jedynie zryczałtowany zwrot kosztów wynagrodzenia pełnomocnika.

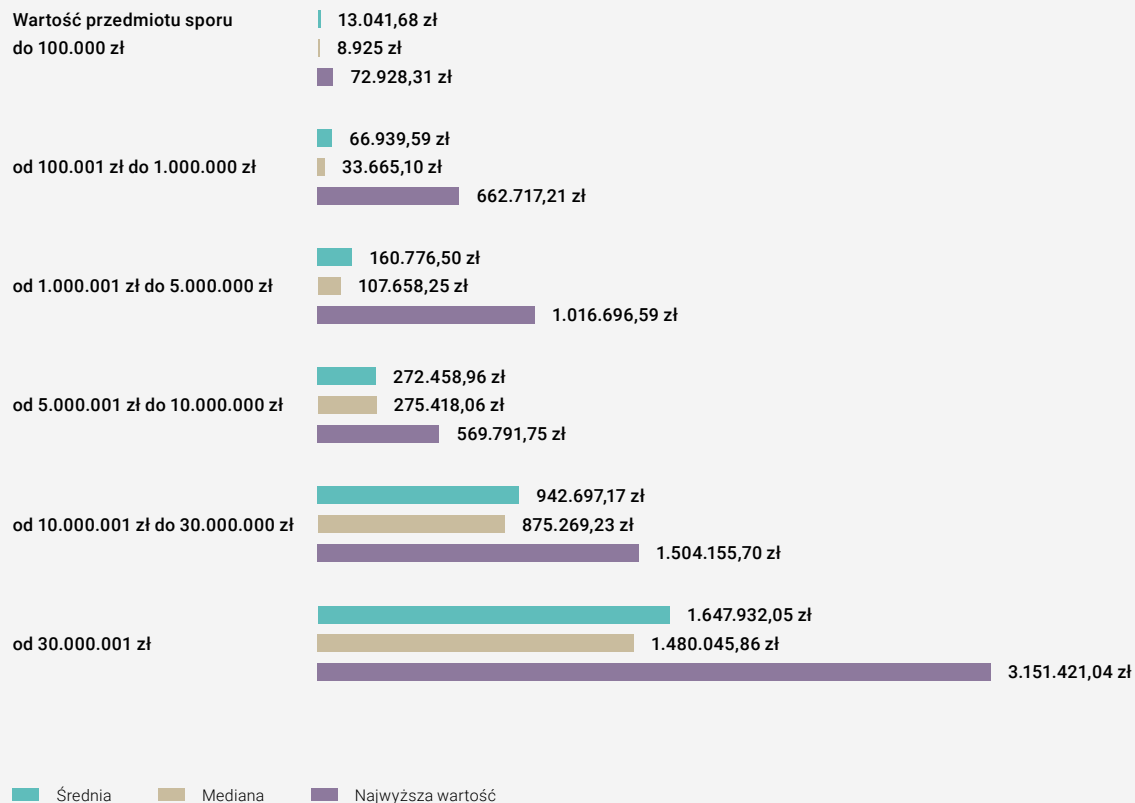
ROZDZIAŁ II:
CAŁKOWITE KOSZTY
PONOSZONE PRZEZ STRONĘ

4. Jakie całkowite koszty ponosi strona w arbitrażu?

Wraz ze wzrostem wartości przedmiotu sporu wzrasta suma całkowitych kosztów ponoszonych przez stronę w arbitrażu, na które składają się opłaty, wynagrodzenia pełnomocników i biegłych oraz inne wydatki. Ze spisów kosztów składanych przez strony w postępowaniach arbitrażowych wynika, że w grupie spraw o najmniejszej wartości przedmiotu sporu, tj. do 100.000 zł, średnia całkowitych kosztów zgłaszana przez stronę w spisie kosztów wyniosła 13.042 zł, a mediana 8.925 zł. W grupie spraw o najwyższej wartości przedmiotu sporu, tj. powyżej 30.000.000 zł, średnia całkowitych kosztów wyniosła natomiast 1.647.933 zł, a mediana 1.480.046 zł. Najwyższe łączne koszty poniesione przez stronę w krajowym arbitrażu wyniosły 3.151.422 zł.

Ten raport został przygotowany na podstawie spisów kosztów przywoływanych w wyrokach arbitrażowych. W raporcie nie uwzględniono spraw, w których żadna ze stron nie wskazała wysokości poniesionych przez nią kosztów.

Całkowite koszty zgłaszane przez strony w spisach kosztów

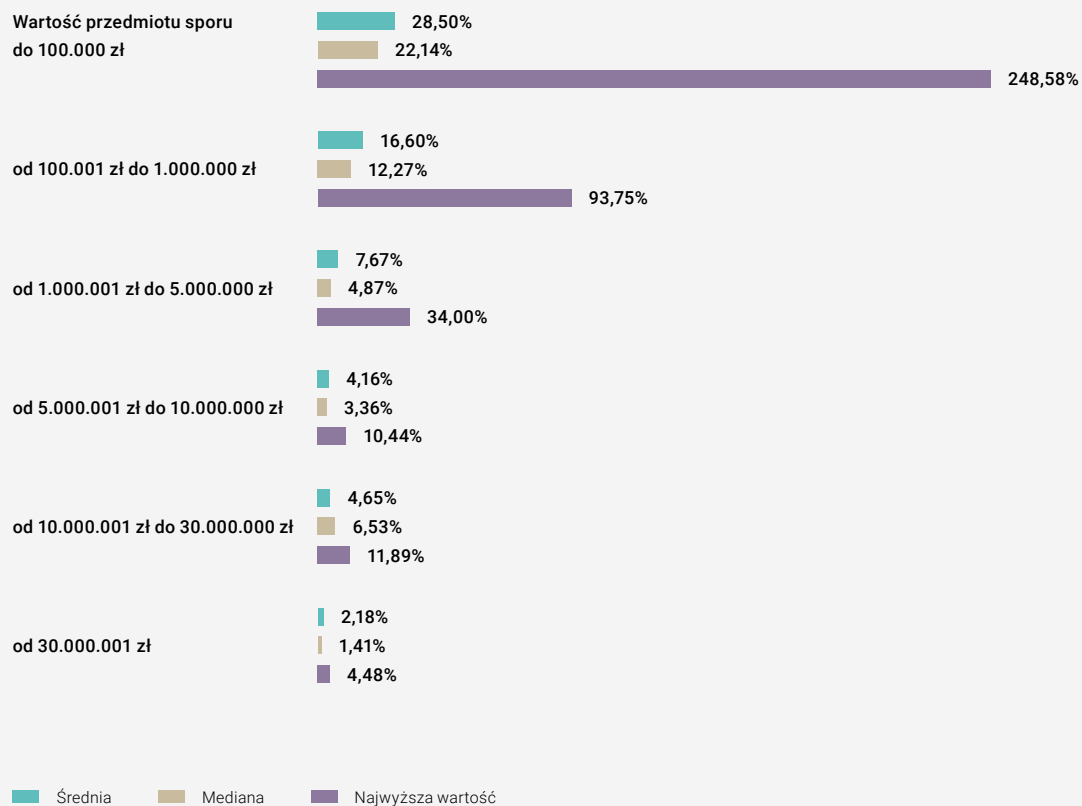

5. Jakiej części wartości przedmiotu sporu odpowiadają całkowite koszty ponoszone przez stronę w arbitrażu?

Wraz ze wzrostem wartości przedmiotu sporu całkowite koszty arbitrażu ponoszone przez stronę odpowiadają coraz mniejszej części wartości przedmiotu sporu. Całkowite koszty zgłaszane przez strony w sprawach o wartości sporu do 100.000 zł, wynosiły średnio 28,5% wartości przedmiotu sporu, a mediana 22,14%. W sprawach o wartości przedmiotu sporu powyżej 30.000.000 zł, średnia całkowitych kosztów strony stanowiła 2,18% wartości przedmiotu sporu, a mediana 1,41%.

Wysokość kosztów arbitrażu zbliżała się do wartości przedmiotu sporu w jednostkowych sprawach o wartości do 1.000.000 zł. W sprawach o wyższej wartości przedmiotu sporu całkowite koszty strony w żadnym wypadku nie przekroczyły 34% wartości przedmiotu sporu.

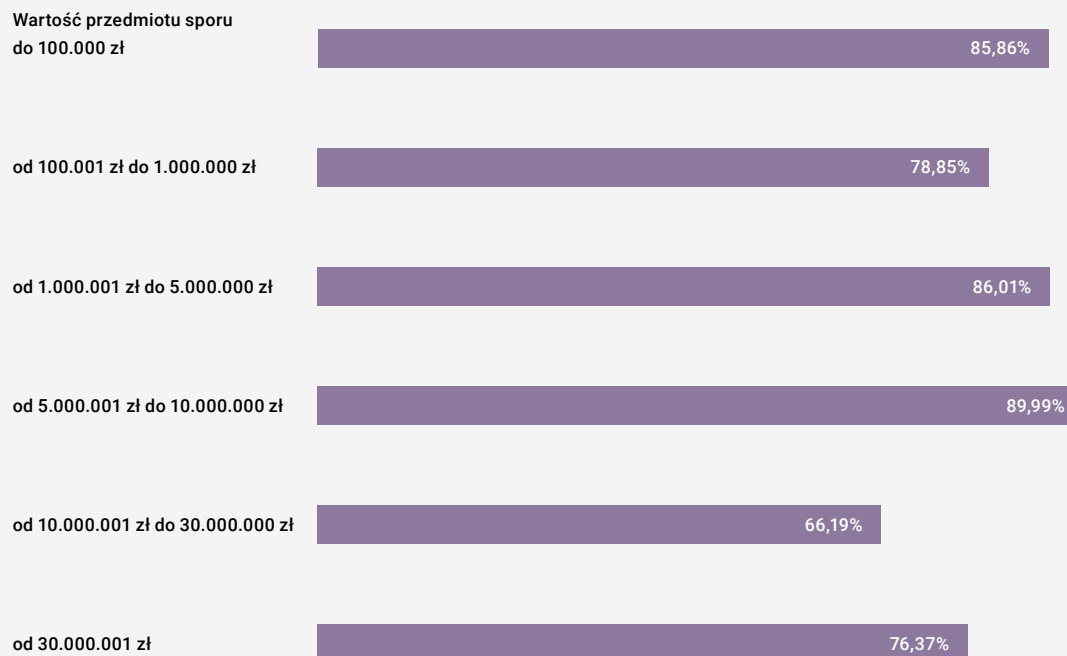
Całkowite koszty zgłaszane przez strony w arbitrażu jako procent wartości przedmiotu sporu

6. Jaką część całkowitych kosztów strony wygrywającej jest zobowiązana zwrócić strona przegrywająca?

Strona wygrywająca sprawę może zażądać, aby trybunał arbitrażowy nakazał stronie przegrywającej zwrócić koszty poniesione przez stronę wygrywającą. Trybunały arbitrażowe zasądzają zazwyczaj zwrot istotnej części kosztów strony wygrywającej, wynoszący w przeważającej części spraw ponad 80% kosztów zgłaszanych w spisie kosztów przez stronę wygrywającą.

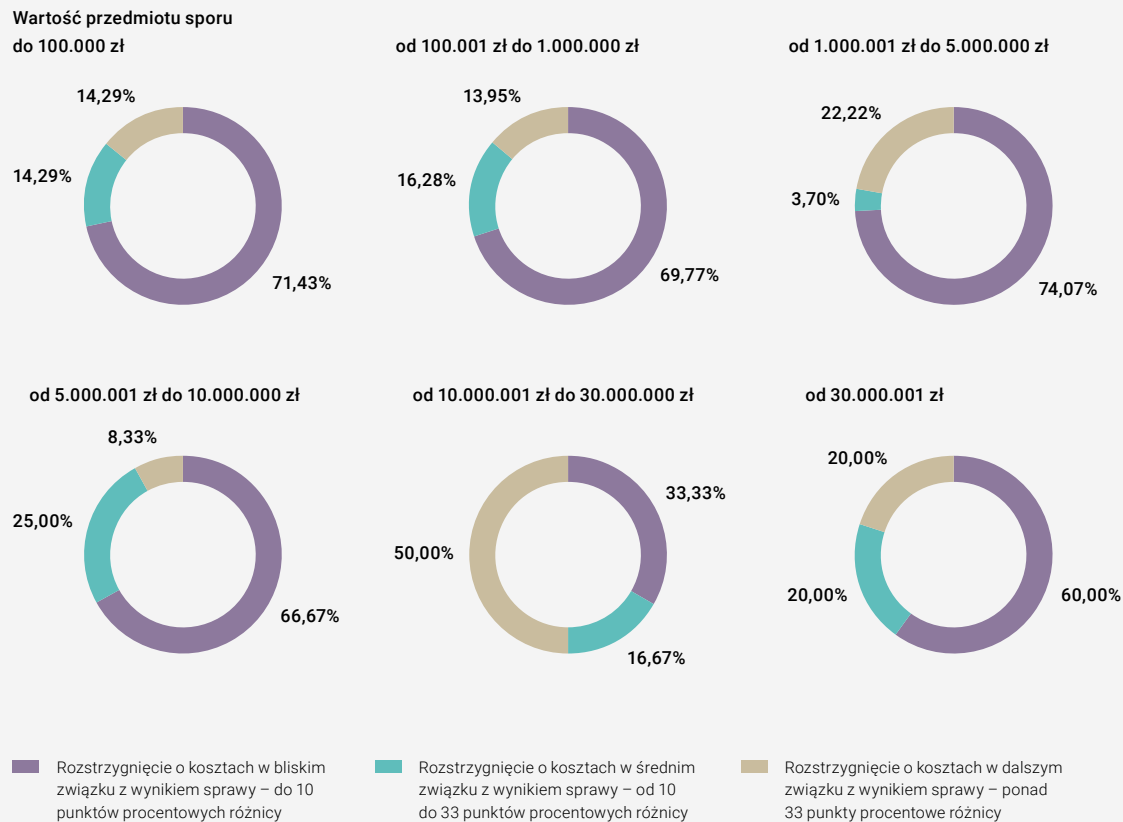
Średnia część kosztów strony wygrywającej, którą strona przegrywająca była zobowiązana zwrócić

Rozstrzygając o zwrocie kosztów, trybunał arbitrażowy bierze pod uwagę wynik sprawy oraz inne okoliczności, które uznaje za istotne. Wykres pokazuje, w jakim stopniu rozstrzygnięcie o kosztach w praktyce uwzględnia wynik sprawy. Na potrzeby wyliczeń przyjęto, że w przypadku zasądzenia kosztów na rzecz powoda stopień wygrania sprawy przez powoda odpowiada procentowi, w jakim trybunał arbitrażowy zasądził roszczenie powoda, a w przypadku zasądzenia kosztów na rzecz pozwanego przyjęto, że pozwany wygrał w stopniu równym procentowi, w jakim oddalono roszczenie powoda. Zaspokojenie roszczenia przez pozwanego w trakcie postępowania przyjęto za równoważne uwzględnieniu roszczenia na rzecz powoda. W niektórych sprawach trybunały nakazywały obu stronom wzajemnie zwrócić sobie część kosztów. W jeszcze innych trybunały obniżały koszty zasądzone na rzecz wygranego o część kosztów, która w opinii trybunału powinna należeć się przegranemu. Dla celów niniejszego raportu przyjęto do wyliczeń jedynie różnice pomiędzy kosztami zasądzonymi na rzecz obu stron.

W ponad dwóch trzecich wszystkich spraw o wartości przedmiotu sporu do 10.000.000 zł rozstrzygnięcia o kosztach pozostawały w bliskiej korelacji z wynikiem sprawy. Stopień zasądzenia zwrotu kosztów w tych sprawach różnił się od stopnia wygrania sprawy o nie więcej niż 10 punktów procentowych. Większą różnicę pomiędzy stopniem zasądzenia kosztów a stopniem wygrania sprawy odnotowuje się w sprawach o wartości powyżej 10.000.000 zł.

Związek pomiędzy stopniem wygrania sprawy a stopniem zasądzenia zwrotu kosztów strony wygrywającej

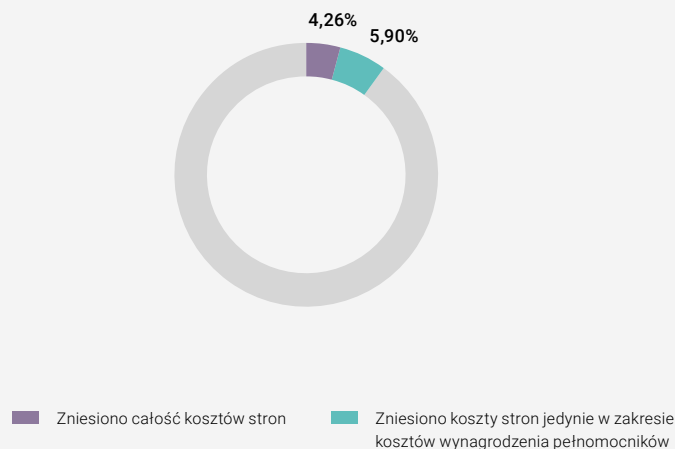

7. Jak często trybunały arbitrażowe znoszą koszty?

Niekiedy trybunały arbitrażowe postanawiają, że żadna ze stron nie będzie zwracała drugiej kosztów w ogóle lub w odniesieniu do określonego rodzaju kosztów. Rozstrzygnięcie takie jest nazywane zniesieniem kosztów. Trybunały arbitrażowe zniosły wszystkie koszty w 4,26% spraw. Dodatkowo w 5,9% spraw trybunały arbitrażowe zniosły wzajemnie tylko koszty wynagrodzenia pełnomocników. Trybunały arbitrażowe znosiły koszty z reguły w sytuacjach, gdy uznawały, że obie strony wygrały sprawę w podobnym stopniu, lub gdy nie były w stanie określić, w jakim stopniu dana strona wygrała sprawę, co miało miejsce w szczególności w sprawach o ukształtowanie stosunku prawnego.

Statystyki zawarte w raporcie nie uwzględniają spraw zakończonych ugodami. W tych sprawach trybunały arbitrażowe co do zasady znosiły wzajemnie koszty na zgodny wniosek stron.

Odsetek spraw, w których znoszono koszty

ROZDZIAŁ III:
OPŁATY

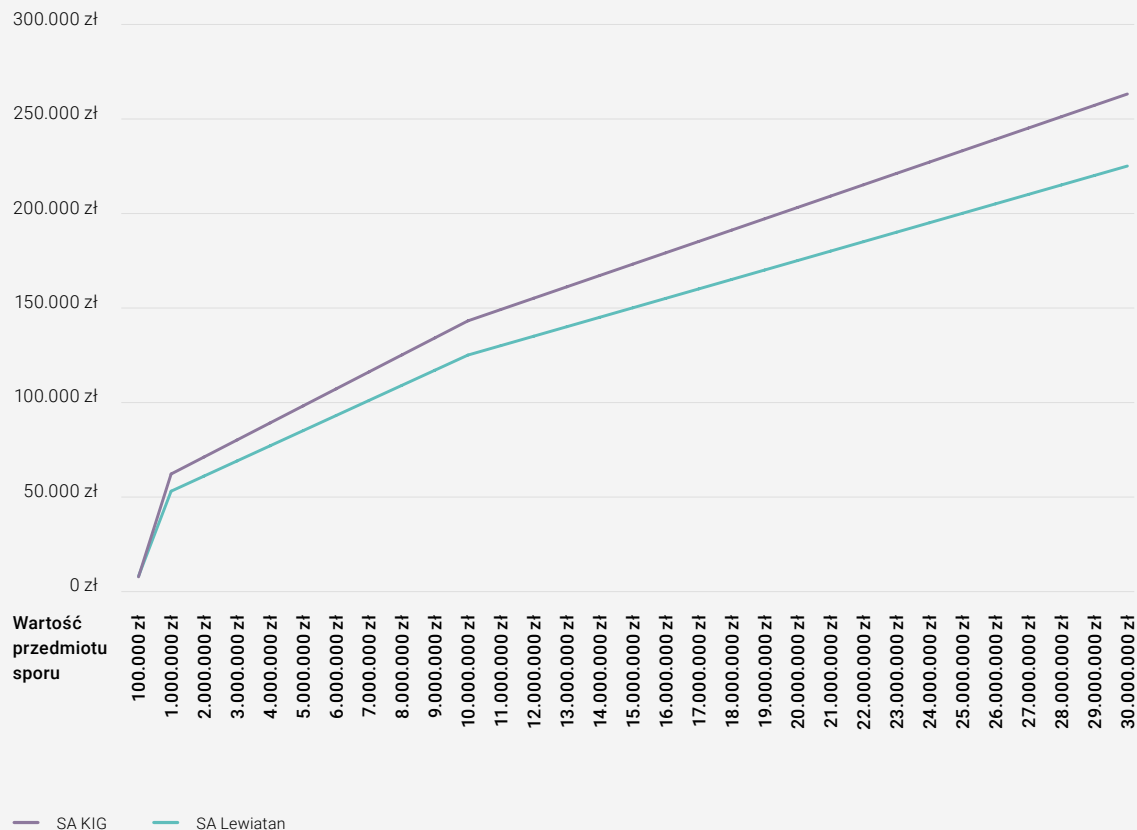
8. Jakie opłaty i w jakiej wysokości wnosi się w arbitrażu?

W arbitrażu przed SA KIG oraz SA Lewiatan wnosi się opłatę rejestracyjną (administracyjną) oraz opłatę arbitrażową.

Opłata rejestracyjna (administracyjna) jest niewielką opłatą wynoszącą od 500 zł do 2.000 zł w zależności od wartości przedmiotu sporu. W SA KIG i SA Lewiatan opłata jest wnoszona przez stronę składającą pozew lub pozew wzajemny. W SA Lewiatan opłatę rejestracyjną wnosi również strona podnosząca zarzut potrącenia.

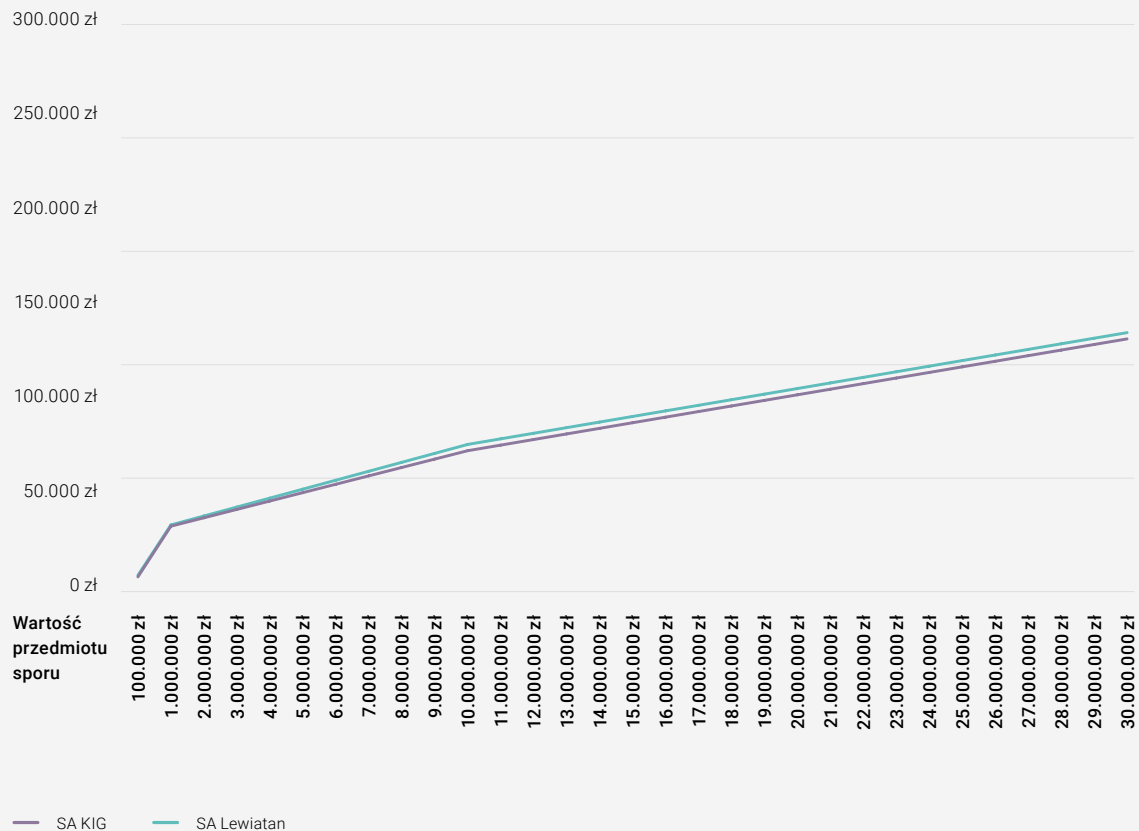
Opłata arbitrażowa jest wnoszona przez powoda. Pozwany jest zobowiązany do zapłaty opłaty arbitrażowej, jeżeli wytoczy powództwo wzajemne przeciwko powodowi lub podniesie zarzut potrącenia. Wysokość opłaty arbitrażowej jest ustalana według degresywnych stawek procentowych na podstawie wartości przedmiotu sporu. Wysokości opłat arbitrażowych w SA KIG i SA Lewiatan są do siebie zbliżone. Opłaty rejestracyjne oraz arbitrażowe są powiększane o podatek VAT.

Opłaty arbitrażowe w SA KIG oraz SA Lewiatan w sprawach rozpoznawanych przez trzech arbitrów

Wysokość opłat arbitrażowych ulega zmniejszeniu, jeżeli strony, poddając spór pod rozstrzygnięcie trybunału arbitrażowego, zdecydowałyby się na zmniejszenie liczby arbitrów z trzech do jednego. Wówczas wysokość opłaty arbitrażowej ulega obniżeniu w SA KIG o 50%, a w SA Lewiatan o 40%.

Opłaty arbitrażowe w SA KIG oraz SA Lewiatan w sprawach rozpoznawanych przez jednego arbitra

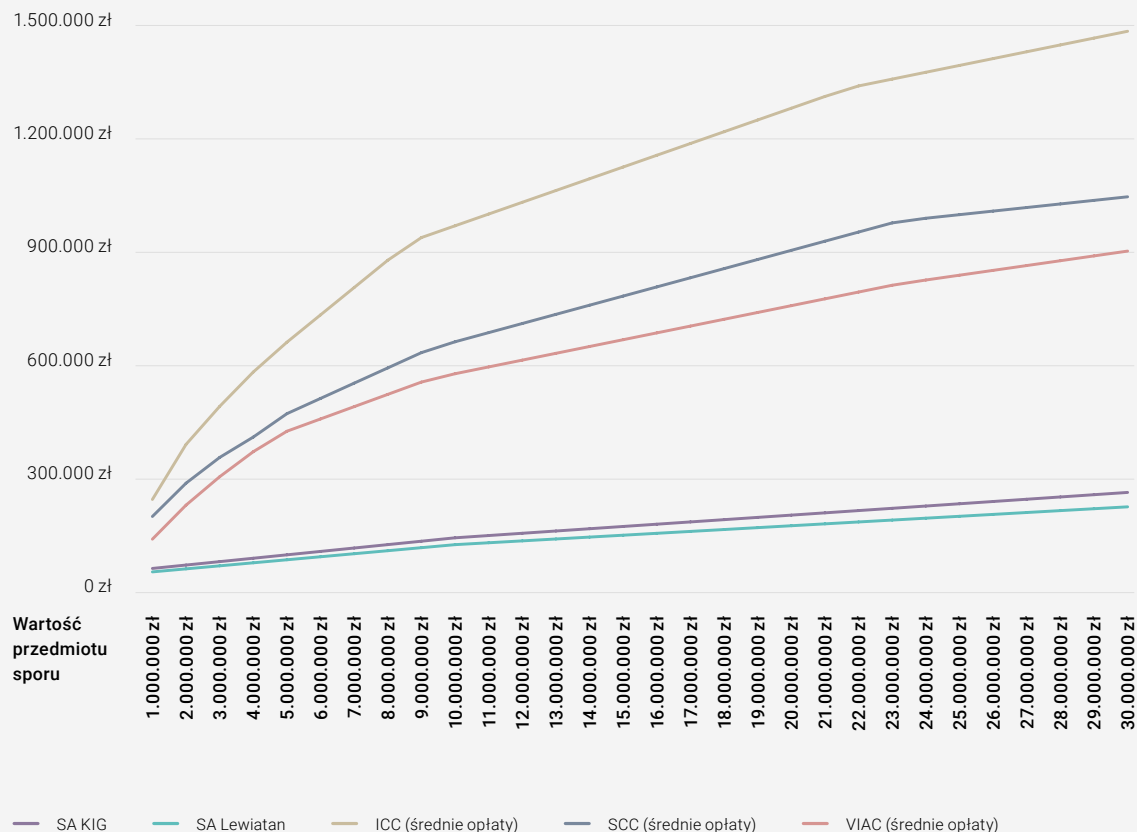

9. Jaki jest stosunek wysokości opłat w SA KIG i SA Lewiatan do wysokości opłat w zagranicznych instytucjach arbitrażowych?

W obrocie gospodarczym w Polsce strony poddają sprawy pod rozstrzygnięcie nie tylko polskich sądów arbitrażowych. Spośród zagranicznych instytucji arbitrażowych strony najczęściej wybierają Międzynarodowy Sąd Arbitrażowy przy Międzynarodowej Izbie Handlowej (**ICC**), Instytut Międzynarodowego Arbitrażu przy Sztokholmskiej Izbie Handlowej (**SCC**), Międzynarodowy Sąd Arbitrażowy przy Austriackiej Federalnej Izbie Gospodarczej w Wiedniu (**VIAC**). W sądach tych opłaty wyliczane są według różnych wzorów na podstawie wartości przedmiotu sporu oraz liczby arbitrów. W przypadku ICC i SCC wylicza się minimalne i maksymalne wartości opłaty, stanowiące granice, w ramach których jest ustalana ostatecznie wysokość opłaty w konkretnej sprawie. W przypadku VIAC wysokość opłat określona według obowiązujących wzorów może zostać w pewnym stopniu podwyższona lub obniżona przez sekretarza generalnego VIAC. Do porównania z opłatami w SA KIG i SA Lewiatan przyjęto średnie wysokości opłat w ICC, SCC i VIAC.

Opłaty na rzecz polskich sądów arbitrażowych są wielokrotnie niższe niż opłaty w sprawach toczących się przed zagranicznymi sądami arbitrażowymi. Przykładowo: w sprawach o wartości 8.000.000 zł rozpoznawanych przez trzech arbitrów łączne opłaty w zagranicznych instytucjach arbitrażowych są od 4,03 do 6,84 razy większe od łącznych opłat w polskich instytucjach arbitrażowych. Wraz ze wzrostem wartości przedmiotu sporu stosunek wysokości tych opłat zaczyna się nieznacznie zmniejszać.

Opłaty w sądach arbitrażowych w Polsce i na świecie w sprawach rozpoznawanych przez zespół trzech arbitrów

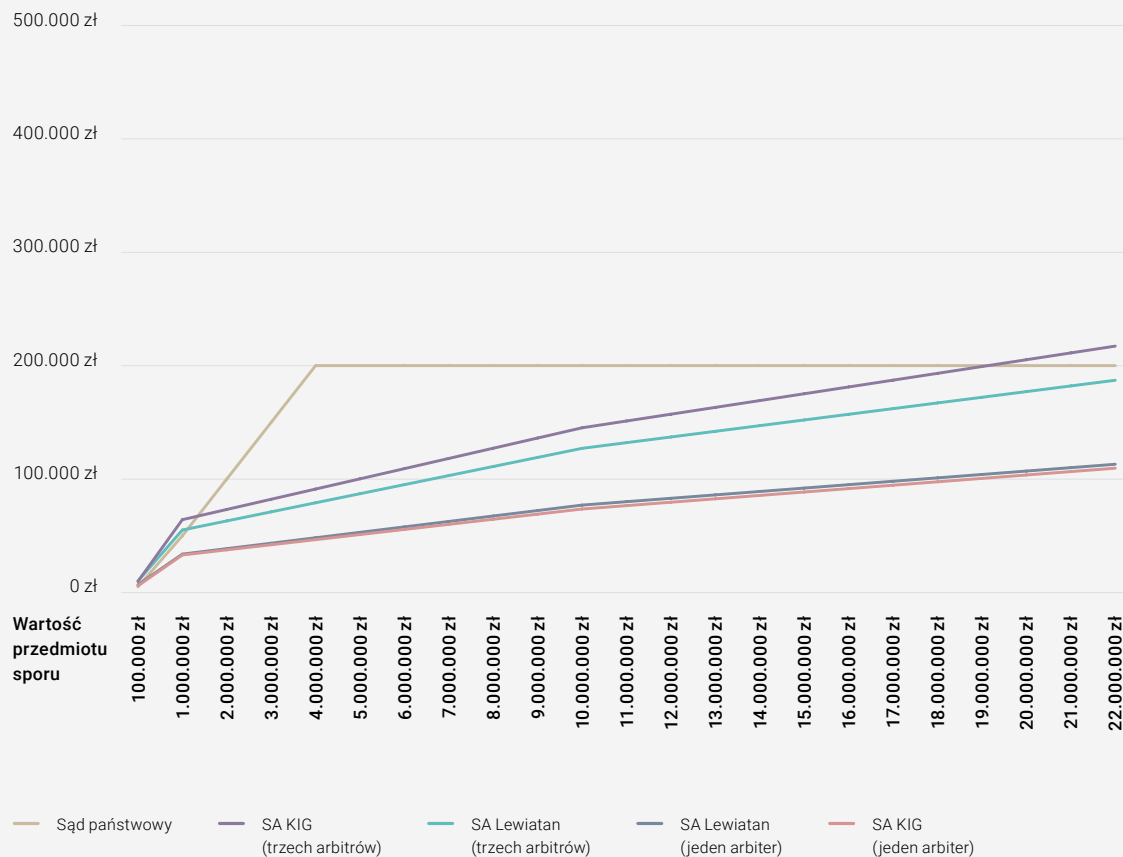
10. Jaki jest stosunek wysokości opłat w SA KIG i SA Lewiatan do wysokości opłat w polskich sądach?

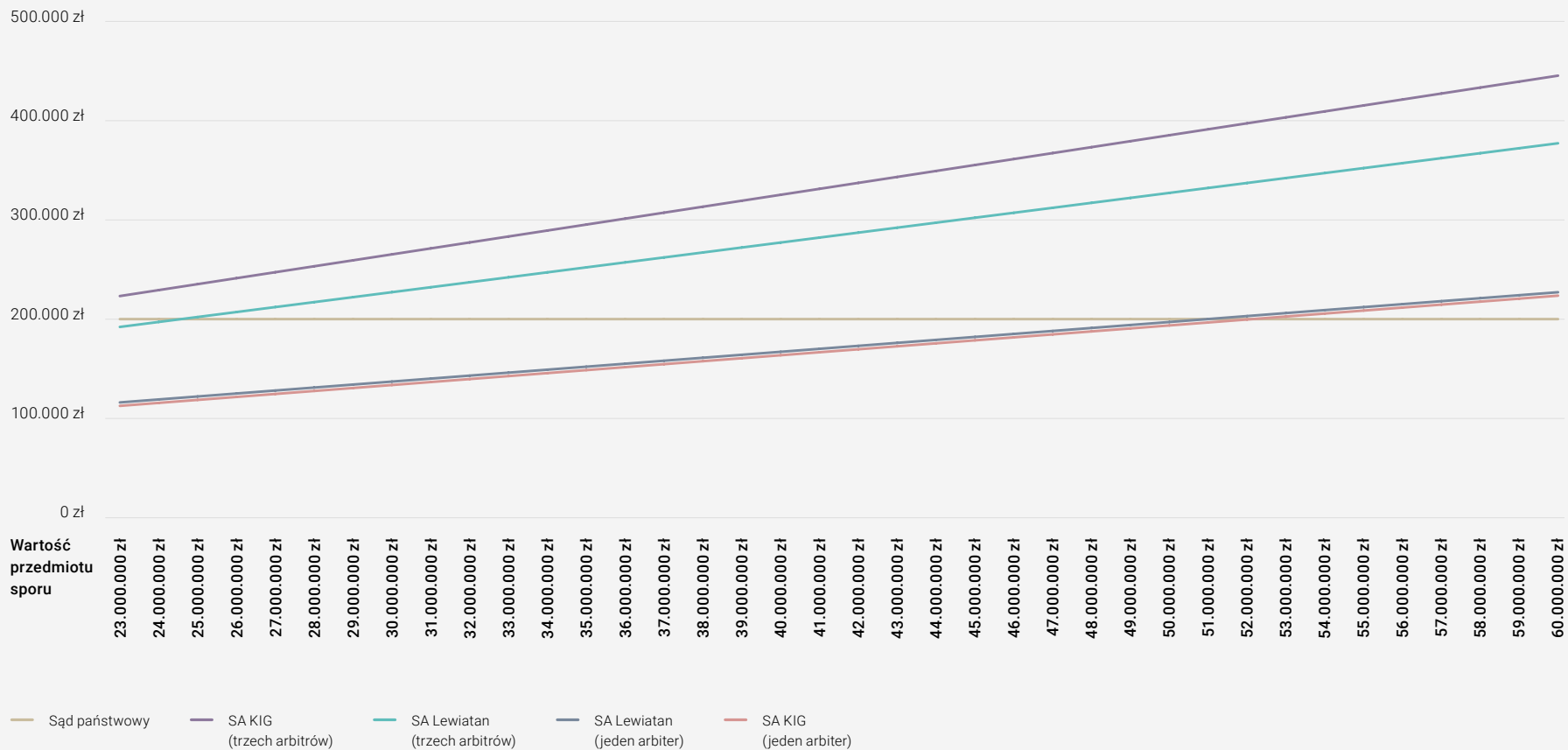
W zależności od wartości przedmiotu sporu opłaty w arbitrażu mogą okazać się niższe lub wyższe od opłat sądowych. Opłata sądowa od pozwu w sprawach cywilnych o wartości przedmiotu sporu przekraczającej 20.000 zł wynosi co do zasady 5% wartości przedmiotu sporu, nie więcej jednak niż 200.000 zł. Z porównania opłat sądowych z opłatami w arbitrażu wynika, że w przypadku, gdy sprawę rozstrzyga trybunał arbitrażowy składający się z trzech arbitrów, opłaty w SA KIG będą niższe od opłat sądowych, jeżeli wartość przedmiotu sporu mieści się w przedziale od 1.347.000 zł do 19.133.000 zł. Natomiast opłaty w SA Lewiatan będą niższe od opłat sądowych, jeżeli wartość przedmiotu sporu mieści się w przedziale od 1.122.000 zł do 24.579.000 zł.

Z kolei w sprawach rozstrzyganych przez jednego arbitra opłaty w SA KIG będą niższe od opłat sądowych, jeżeli wartość przedmiotu sporu mieści się w przedziale od 156.000 zł do 52.130.000 zł. W takich sprawach opłaty w SA Lewiatan będą niższe od opłat sądowych, jeżeli wartość przedmiotu sporu mieści się w przedziale od 194.000 zł do 50.979.000 zł.

W sprawach, gdzie wartość przedmiotu sporu przekracza wyżej podane kwoty, opłaty w arbitrażu będą wyższe od opłat sądowych. Różnica w ich wysokości będzie się zwiększać wraz ze wzrostem wartości przedmiotu sporu, gdyż w przeciwieństwie do opłat sądowych wysokość opłat arbitrażowych nie jest ograniczona górnym limitem.

Opłaty w sądach arbitrażowych a opłaty sądowe w Polsce

11. Jaką część wszystkich kosztów powodów w arbitrażu stanowią opłaty?

Opłaty rejestracyjne i arbitrażowe stanowią największą część całości kosztów zgłaszanych w spisach kosztów powodów w grupach spraw o wartości przedmiotu sporu od 1.000.000 zł do 5.000.000 zł. Średni udział opłat w całości kosztów wynosił w tych sprawach 56,59%, a mediana 61,18%. Opłaty stanowiły najmniejszą część kosztów powodów w sprawach o wartości od 10.000.001 zł do 30.000.000 zł. Średni udział opłat w tej grupie spraw wynosił 24,30%, a mediana wyniosła 24,96%. W sprawach o wyższej niż 30.000.000 zł wartości przedmiotu sporu opłaty stanowiły średnio wyższy procent całości kosztów, tj. 48,44%, a mediana wyniosła 51,98%.

Opłaty jako część całości kosztów zgłaszanych przez powodów w arbitrażu

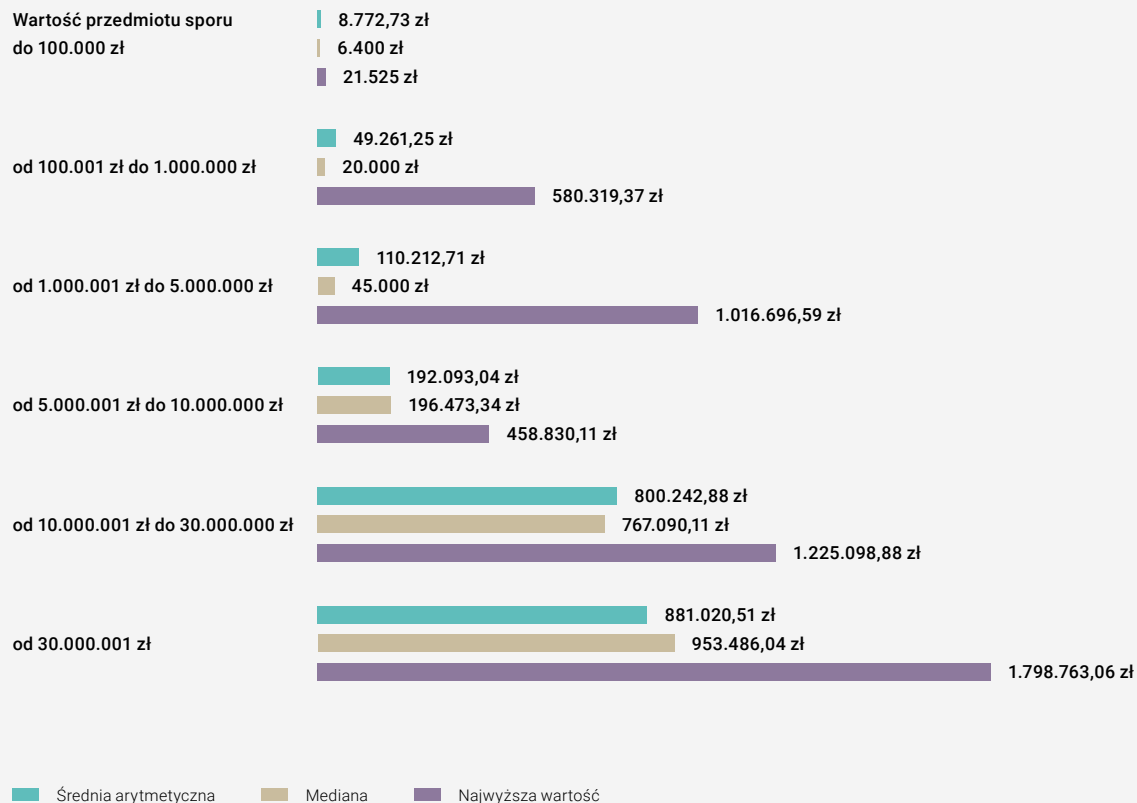
ROZDZIAŁ IV:

WYNAGRODZENIE PEŁNOMOCNIKÓW

12. Jakie wynagrodzenie otrzymują pełnomocnicy w arbitrażu?

Pełnomocnicy w arbitrażu otrzymują wynagrodzenie na zasadach określonych w umowie zawieranej pomiędzy stroną i pełnomocnikiem. Wysokość wynagrodzenia jest uzgadniana przez stronę z pełnomocnikiem na zasadach rynkowych z uwzględnieniem specyfiki danej sprawy. Nie zaskakuje fakt, że wysokość wynagrodzenia pełnomocników rośnie wraz ze wzrostem wartości przedmiotu sporu. Średnie wynagrodzenie zgłaszane w spisach kosztów w sprawach o wartości przedmiotu sporu do 100.000 zł przekraczało 8.000 zł, a w sprawach powyżej 10.000.000 zł było średnio 100 razy większe i przekraczało 800.000 zł.

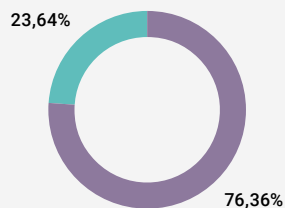
Wynagrodzenie pełnomocników strony zgłaszane w arbitrażu

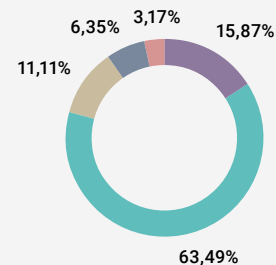
Na zamieszczonych obok wykresach przedstawiono, jakie wynagrodzenia pełnomocnicy najczęściej otrzymywali w sprawach pogrupowanych według wartości przedmiotu sporu. W sprawach o wartości przedmiotu sporu do 100.000 zł najczęściej pełnomocnicy otrzymywali wynagrodzenie do 10.000 zł – otrzymało je 76,36% pełnomocników. W sprawach o wartości przedmiotu sporu od 100.001 zł do 1.000.000 zł wynagrodzenie w przedziale od 10.001 zł do 50.000 zł otrzymało 63,49% pełnomocników. Największe różnice w wynagrodzeniach występowały w sprawach o wartości przedmiotu sporu od 1.000.001 zł do 5.000.000 zł. Choć w 41,86% przypadków wynagrodzenie pełnomocników strony wynosiło od 10.001 zł do 50.000 zł, to w 25,58% mieściło się ono w przedziale od 100.001 zł do 500.000 zł. W sprawach o wartości od 5.000.001 zł do 10.000.000 zł 61,90% pełnomocników otrzymywało wynagrodzenie w wysokości od 101.000 zł do 500.000 zł. Natomiast w sprawach o wartości przedmiotu sporu powyżej 10.000.001 zł, pełnomocnicy najczęściej otrzymywali wynagrodzenia przekraczające 500.000 zł.

Rozkład wysokości wynagrodzenia pełnomocników

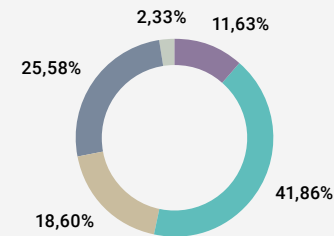
Wartość przedmiotu sporu
do 100.000 zł

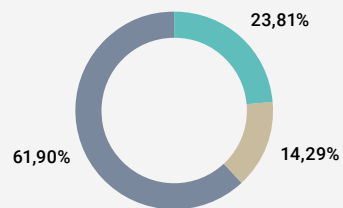
od 100.001 zł do 1.000.000 zł

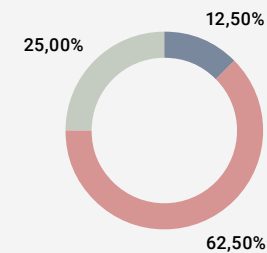
od 1.000.001 zł do 5.000.000 zł

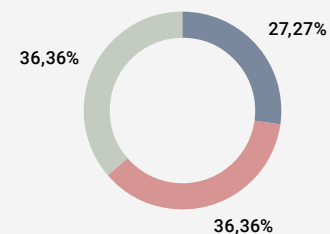
od 5.000.001 zł do 10.000.000 zł

od 10.000.001 zł do 30.000.000 zł

od 30.000.001 zł

Wysokość wynagrodzenia pełnomocników

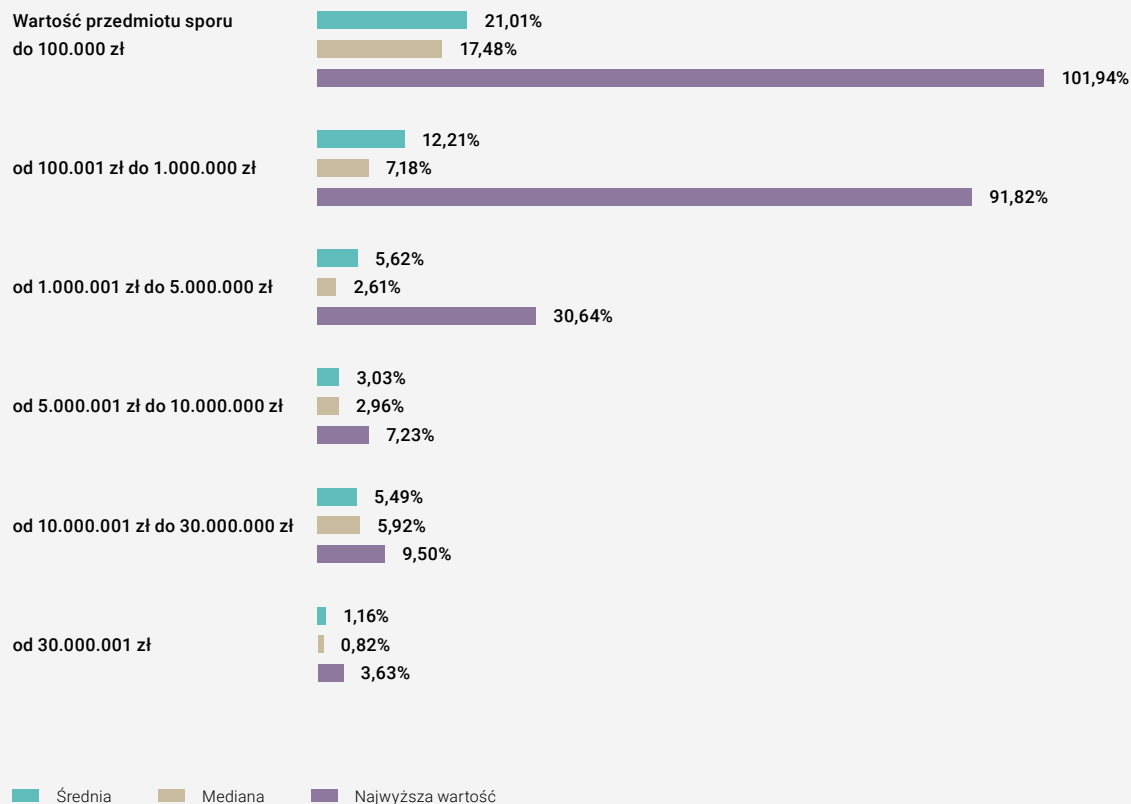

13. Jakiej części wartości przedmiotu sporu odpowiada wynagrodzenie pełnomocników w arbitrażu?

Wraz ze wzrostem wartości przedmiotu sporu wynagrodzenie pełnomocników odpowiada co do zasady coraz mniejszej części wartości przedmiotu sporu. W sprawach o wartości do 100.000 zł wynagrodzenie pełnomocników strony wyniosło średnio 21,01% wartości przedmiotu sporu, a mediana wyniosła 17,48%. W sprawach o wartości przedmiotu sporu powyżej 30.000.001 zł wynagrodzenie pełnomocników wyniosło średnio 1,16% wartości przedmiotu sporu, a mediana wyniosła 0,82%.

W pojedynczych przypadkach w przedziałach do 100.000 zł oraz do 1.000.000 zł wysokość wynagrodzenia pełnomocników zbliżała się lub nawet przekraczała wartość przedmiotu sporu.

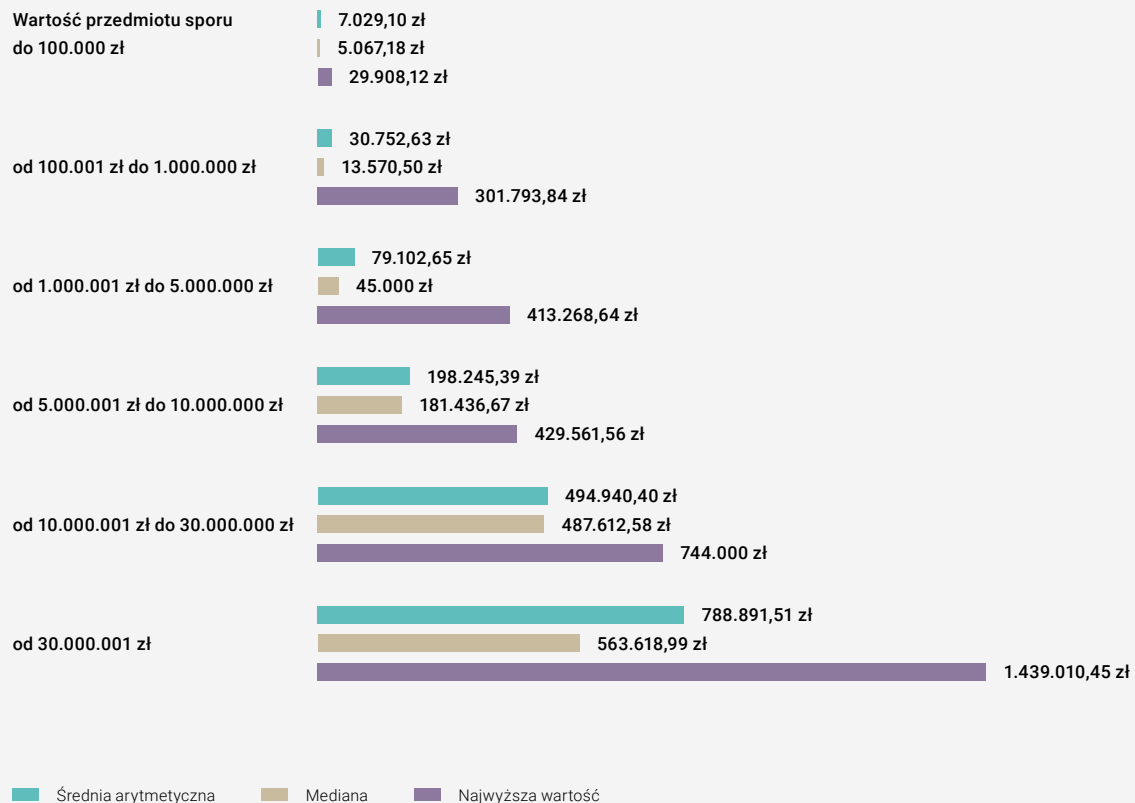
Wynagrodzenie pełnomocników strony jako część wartości przedmiotu sporu

14. W jakiej wysokości trybunały arbitrażowe nakazują stronie przegrywającej zwrócić przeciwnikowi wynagrodzenie jego pełnomocników?

W sprawach o wartości przedmiotu sporu powyżej 10.000.001 zł zarówno średnia zasądzanych kosztów wynagrodzenia pełnomocników, jak i mediana zasądzanego wynagrodzenia przekraczały 480.000 zł.

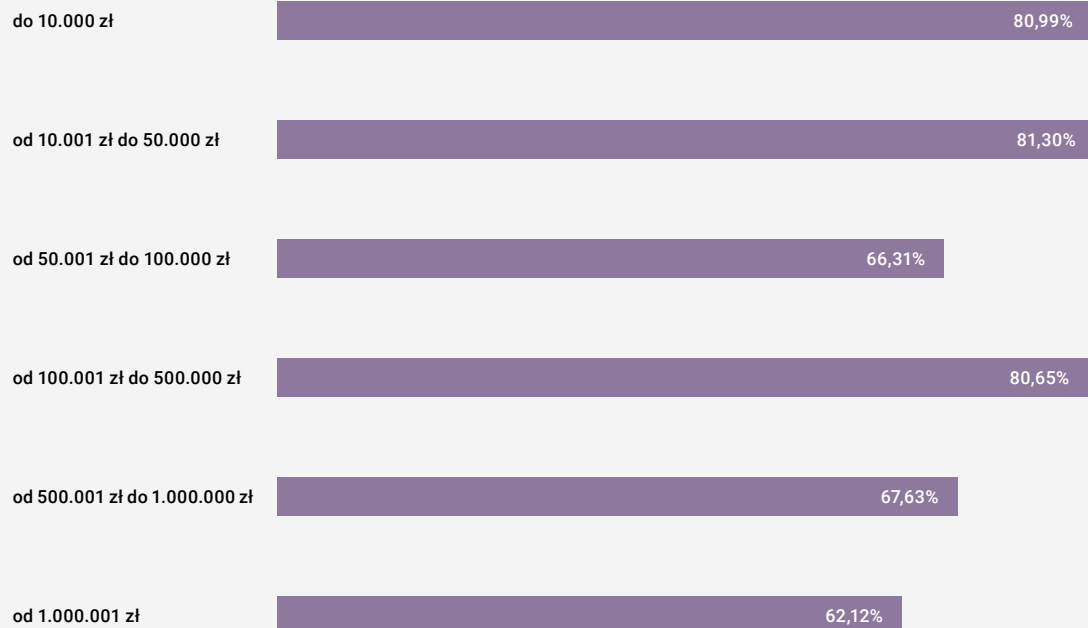
Wysokość zasądzanego zwrotu wynagrodzenia pełnomocnika

Trybunały arbitrażowe nie zasądzą zwrotu wynagrodzenia pełnomocnika strony wygrywającej w sposób automatyczny. W zależności od tego, w jakich widełkach znajdowała się wysokość wynagrodzenia pełnomocnika strony wygrywającej, trybunały arbitrażowe zasądzały średnio zwrot od 62,12% wynagrodzenia (w przypadku wynagrodzeń w przedziale powyżej 1.000.001 zł) do 81,30% wynagrodzenia (w przypadku wynagrodzeń w przedziale od 10.001 zł do 50.000 zł). Przy czym w sprawach, w których wynagrodzenie pełnomocnika strony wygrywającej przekraczało 500.000 zł, trybunały arbitrażowe zasądzały generalnie zwrot wynagrodzenia w mniejszym stopniu niż w sprawach, w których wynagrodzenie to było niższe.

Średnia część wynagrodzenia pełnomocnika strony wygrywającej, którą strona przegrywająca jest zobowiązana zwrócić

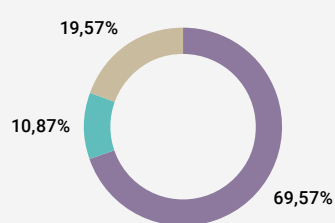
Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika

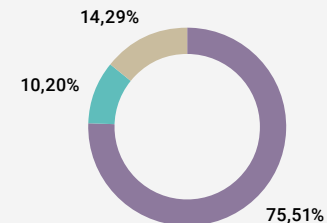
W sprawach, w których pełnomocnik strony wygrywającej otrzymywał wynagrodzenie powyżej 500.000 zł, występowała również mniejszy związek pomiędzy stopniem wygrania sprawy a stopniem zasądzenia zwrotu wynagrodzenia pełnomocnika strony wygrywającej.

Związek pomiędzy stopniem wygrania sprawy a stopniem zasądzenia zwrotu wynagrodzenia pełnomocnika strony wygrywającej

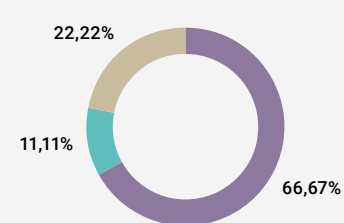
Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika do 10.000 zł

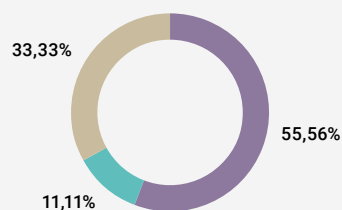
od 10.001 zł do 50.000 zł

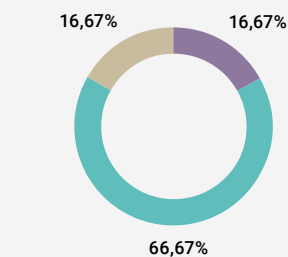
od 50.001 zł do 100.000 zł

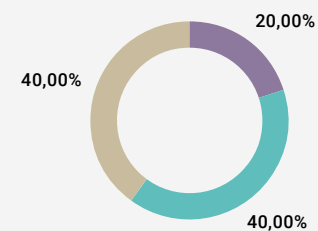
od 100.001 zł do 500.000 zł

od 500.001 zł do 1.000.000 zł

od 1.000.001 zł

■ Rozstrzygnięcie o zwrocie wynagrodzenia pełnomocnika w bliskim związku z wynikiem sprawy – do 10 punktów procentowych różnicy

■ Rozstrzygnięcie o zwrocie wynagrodzenia pełnomocnika w średnim związku z wynikiem sprawy – od 10 do 33 punktów procentowych różnicy

■ Rozstrzygnięcie o zwrocie wynagrodzenia pełnomocnika w dalszym związku z wynikiem sprawy – ponad 33 punkty procentowe różnicy

15. Czym, oprócz wyniku sprawy, kierują się trybunały arbitrażowe, rozstrzygając o kosztach wynagrodzenia pełnomocników?

Oprócz wyniku sprawy, trybunały arbitrażowe, rozstrzygając o kosztach, kierowały się głównie tym, czy wysokość wynagrodzenia pełnomocników była rozsądna i czy odpowiadała nakładowi ich pracy. Trybunały arbitrażowe w konkretnych sprawach przedstawiały bardzo różne stanowiska dotyczące tego, jakie wynagrodzenie jest rozsądne i odpowiednie do nakładu pracy pełnomocników. Przykładowo w jednej sprawie trybunał uznał, że wynagrodzenie w wysokości 15.000 zł nie odpowiada nakładowi pracy pełnomocnika, a zasadne jest zasądzenie zwrotu mniej niż połowy tej kwoty. W innej sprawie trybunał arbitrażowy uznał, że choć wynagrodzenie w wysokości 971.922 zł nie odpowiada nakładowi prac pełnomocnika, to wynagrodzenie w wysokości 750.000 zł jest już odpowiednie.

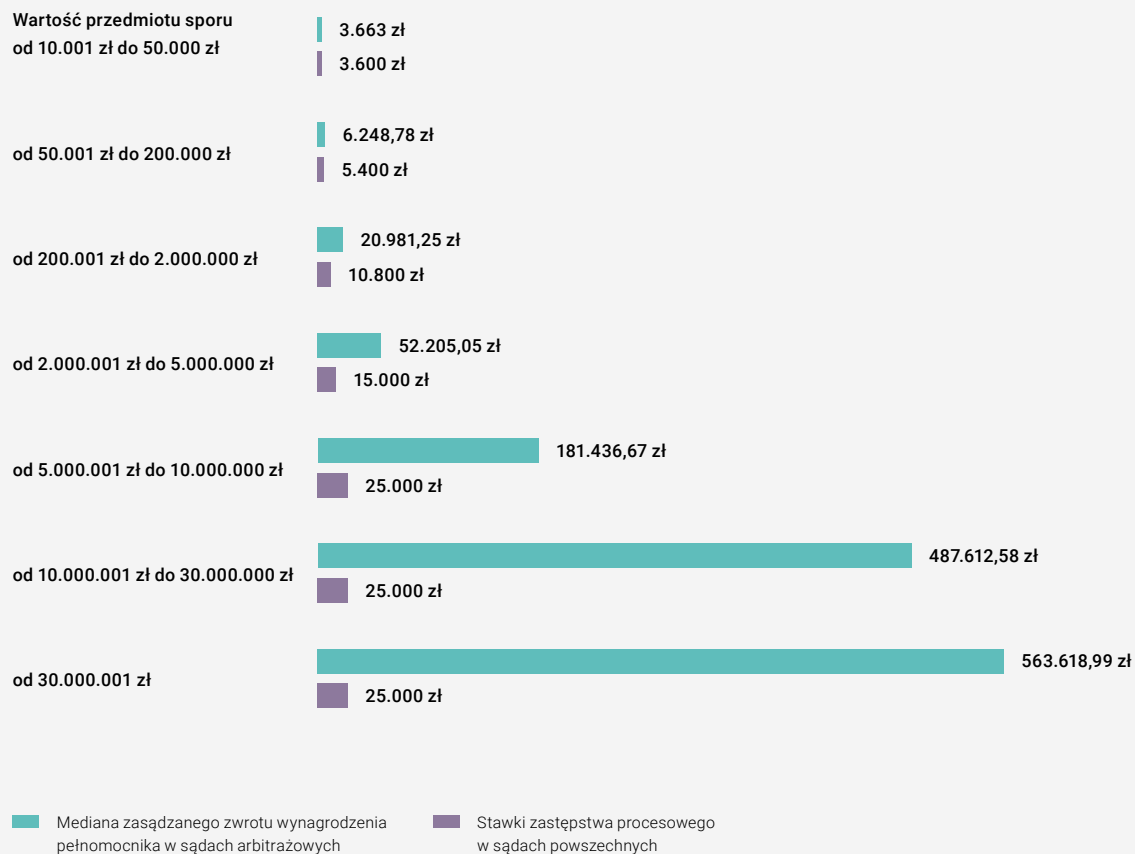
Trybunały arbitrażowe biorą pod uwagę również to, czy działania pełnomocników strony wpływały negatywnie na efektywność i czas trwania postępowania. Trybunały arbitrażowe obniżały wysokość zwrotu wynagrodzenia

w szczególności wtedy, gdy strona wygrywająca podnosiła bezzasadny zarzut niewłaściwości sądu arbitrażowego lub nie zgadzała się na bifurkację postępowania (tj. podział postępowania na poszczególne fazy, np. fazę poświęconą ustaleniu odpowiedzialności za szkodę i fazę ustalenia wysokości szkody). Trybunały arbitrażowe obniżały wysokość zasądzanych kosztów wynagrodzenia pełnomocników również wówczas, gdy strona wygrywająca nie zgadzała się na połączenie kilku spraw do wspólnego rozpoznania, co mogło przyspieszyć postępowanie i obniżyć koszty, oraz wtedy, gdy strona dochodziła kilku powiązanych ze sobą roszczeń w oddzielnych postępowaniach. Ponadto trybunały arbitrażowe wykorzystywały rozstrzygnięcie o kosztach do penalizowania działań niezgodnych z ustalonymi przez trybunał arbitrażowy zasadami, w szczególności przekraczania zakreszonej przez trybunał arbitrażowy długości pism procesowych lub nieprzesyłania odpisów pisma do drugiej strony w wyznaczony sposób.

16. Jaki jest stosunek wysokości zasądanego zwrotu wynagrodzenia pełnomocników w arbitrażu do wysokości zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w polskich sądach?

W sporach przed sądami państwowymi koszty wynagrodzenia pełnomocników są zwracane w ustalonych w rozporządzeniach Ministra Sprawiedliwości zryczałtowanych stawkach, które są zależne od wysokości wartości przedmiotu sporu. Rozporządzenie wskazuje minimalną stawkę dla danego przedziału wartości przedmiotu sporu. Choć rozporządzenie zezwala na zasądzenie nawet sześciokrotnej stawki, to w praktyce bardzo rzadko sądy zasądają więcej niż minimalną stawkę. Stawki te najczęściej znacząco odbiegają od rzeczywistej wysokości wynagrodzenia pełnomocników. Z porównania mediany zasądanego zwrotu kosztów pełnomocnika w arbitrażu ze stawkami w sądach państwowych wynika, że w sprawach o wartość przedmiotu sporu do 200.000 zł wysokość zasądanego zwrotu kosztów jest co do zasady podobna. Natomiast w sprawach o wyższej wartości przedmiotu sporu kwoty zwrotu zasądzanych kosztów w arbitrażu przewyższają znacznie kwoty zasądzane w sądach państwowych. Najwyższa różnica występuje w sprawach o wartości przedmiotu sporu powyżej 30.000.000 zł, w których w arbitrażu można liczyć na prawie 23 razy wyższy zwrot wynagrodzenia pełnomocnika (563.619 zł) niż w sądzie państwowym (25.000 zł).

Porównanie mediany wysokości zasądanego zwrotu wynagrodzenia pełnomocnika w arbitrażu i stawek zastępstwa procesowego w polskim sądzie

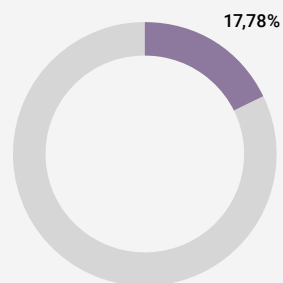
ROZDZIAŁ V:
KOSZTY BIEGŁYCH

17. W jakiej części spraw przeprowadza się dowody z opinii biegłych?

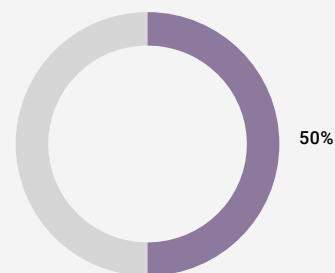
Do rozstrzygnięcia części spraw niezbędna jest wiedza specjalistyczna. Konieczne jest wówczas korzystanie z opinii biegłych. W arbitrażu strony przedstawiają opinie własnych biegłych, którym płacą wynagrodzenie ustalone na zasadach rynkowych. Trybunały arbitrażowe mogą też same zlecić biegłym sporządzenie opinii. Strona, która poniosła koszty opinii biegłego, może żądać, aby trybunał arbitrażowy nakazał drugiej stronie zwrot tych kosztów. W sprawach o wartości poniżej 500.000 zł wnioski o zwrot kosztów biegłych były składane sporadycznie. Strony wniosły o zwrot kosztów opinii biegłych w 17,78% spraw o wartości przedmiotu sporu od 1.000.001 zł do 10.000.000 zł oraz w połowie spraw o wartości przekraczającej 10.000.000 zł.

Odsetek spraw, w których przeprowadzany jest dowód z opinii biegłego

Sprawy o wartości przedmiotu sporu od 1.000.000 zł do 10.000.000 zł

Sprawy o wartości przedmiotu sporu powyżej 10.000.000 zł

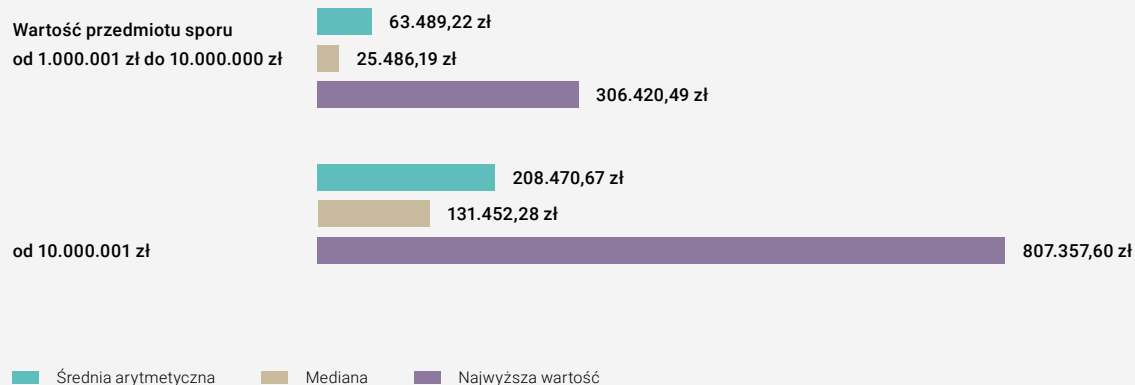

18. Jaka jest wysokość kosztów opinii biegłych?

W sprawach o wartości przedmiotu sporu od 1.000.001 zł do 10.000.000 zł istnieje duży rozrzut kosztów opinii biegłych. Choć mediana wyniosła 25.487 zł, to z uwagi na stosunkowo wysokie koszty biegłych w niektórych sprawach (maksymalnie 306.421 zł) średni koszt opinii biegłego wyniósł 63.490 zł.

W sprawach o wartości przedmiotu sporu powyżej 10.000.001 zł koszty wynagrodzenia biegłych były do siebie bardziej zbliżone. Średni koszt opinii biegłego wyniósł 208.471 zł, a mediana 131.453 zł. Jednak najwyższe zgłoszone koszty opinii biegłego znacząco odstawały od średnich kosztów biegłego i wyniosły 807.358 zł.

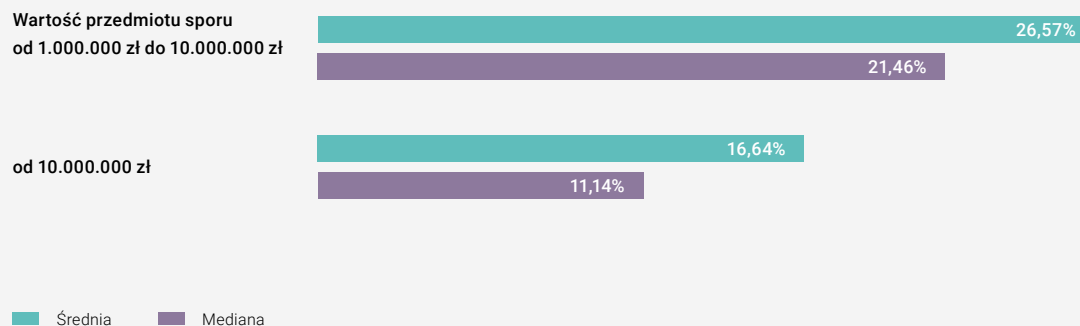
Wysokość zgłaszanych przez stronę kosztów biegłych w arbitrażu

19. Jaką część całości kosztów strony w arbitrażu stanowią koszty opinii biegłych?

W przypadkach, w których strona żądała zwrotu kosztów opinii biegłych, koszty te stanowiły średnio 26,57% całości poniesionych przez stronę kosztów w sprawach o wartości przedmiotu sporu od 1.000.000 zł do 10.000.000 zł, a mediana wyniosła 21,46%. W sprawach o wartości przedmiotu sporu powyżej 10.000.000 zł, w których strona żądała zwrotu kosztów biegłego, koszty te stanowiły średnio 16,64% całości kosztów, a mediana wyniosła 11,14%.

Koszty biegłych jako część całości kosztów zgłaszanych przez stronę w arbitrażu

20. Jaką część kosztów opinii biegłych strona przegrywająca jest zobowiązana zwrócić stronie wygrywającej?

Trybunały arbitrażowe zasądzały zwrot kosztów opinii biegłych zasadniczo tak samo jak koszty pełnomocników. Niemniej w kilku przypadkach trybunały arbitrażowe odmawiały zasądzenia zwrotu kosztów opinii biegłych lub zasądzały je w niższym stopniu niż koszt wynagrodzenia pełnomocnika z uwagi na nieprzydatność opinii do rozstrzygnięcia sprawy. Zarówno w grupie spraw od 1.000.001 zł do 10.000.000 zł, jak i w grupie spraw powyżej 10.000.001 zł trybunały arbitrażowe zasądzały średnio zwrot około 70% kosztów opinii biegłych.

Średnia część kosztów opinii biegłego, którą strona przegrywająca była zobowiązana zwrócić

Wartość przedmiotu sporu

od 1.000.000 zł do 10.000.000 zł	70,77%
od 10.000.001 zł	69,83%

Podziękowania

Serdecznie dziękujemy pani Agnieszce Durlik, Dyrektor Generalnej Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej, oraz panu profesorowi Marcinowi Asłanowiczowi, Prezesowi Sądu Arbitrażowego przy Konfederacji Lewiatan, za umożliwienie przeprowadzenia badania wyroków arbitrażowych.

Bardzo dziękujemy naszym koleżankom i kolegom: Romanie Piskule, Annie Kapustce, Wojciechowi Jeleniowi oraz Patrykowi Grochowskiemu, bez których wyjątkowej pracy i wielu godzin analizy orzeczeń trybunałów arbitrażowych ten raport by nie powstał.

Zapraszamy do kontaktu

Michał Kocur

advokat

michal.kocur@kocurpartners.com

Tomasz Waszewski

radca prawny

tomasz.waszewski@kocurpartners.com

Kocur i Wspólnicy jest kancelarią specjalizującą się w arbitrażu, sporach sądowych oraz doradztwie dla biznesu.